MATRAS VOOR MENEER

Matras voor meneer

de horeca ver van mijn bed

Jan Boonstra

©2016 Jan Boonstra
ISBN 978 90 8759 629 3
NUR 508

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag
www.jouwboek.nl

omslag U2pi BV
binnenwerk Jan Boonstra
redactie Dé Hogeweg
auteursportret Jelly Zijlstra

Jan Boonstra
WERELD IN WOORD EN BEELD
reisverhalen en -fotografie
www.wereldinwoordenbeeld.nl
www.wiweb.nl

Reeds verschenen:
Veertigduizend engelen – een rondreis door Ethiopië
De kinderen van papa Koto – een rondreis door Madagaskar
De boeddha uit het rijstveld – rondreizen door Vietnam, Laos en Cambodja
De koe uit Bangalore – een rondreis door India
Mosesvogels – een rondreis door Ghana

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

voor mijn tafeldame, kroegmaatje en kamergenoot

Ik voel me niet graag thuis als ik in het buitenland ben.
George Bernard Shaw

Ergens te zijn geweest maakt menigeen gelukkiger dan er te zijn.
Peter Sirius

INHOUD

Cuba
Muzimuzi 11
Silencio! 18
Afscheid van Cuba 28
Malawi
Schudden voor gebruik 35
Vietnam
Twintig Tigers netto per maand 39
De herenigings-expres 47
Same same but different 54
Koala 59
De pot op 67
Miss Saigon 71
Marokko (I)
Gluren bij de buren 75
Silly Walk 81
Waterballet op het toilet 85
Popeye 90
China
Iets van de Chinees 94
Cambodja
Pub Street 98
Ethiopië
Lak aan alles 102
Zij van hiernaast 105
Klaar terwijl u wacht 109
Broodje aap 115
Couleur locale 118
Maleisië
Er zitten twee kanten aan de zaak 123
Natafelen in het Groene Paradijs 130

Long night in the longhouse 137
Turbo Twinsky 142
Karaoke 149
Aan de kost komen 154
Madagaskar
Matelas pour monsieur 158
Happy meal 162
De bungalows van Chez Ton Ton 168
Borrel bij Le Boutique 172
Le Taxi-Be 176
Indonesië (Java)
First tomato soup, then satay 181
Bami speciaal 186
Alles op zijn tijd 190
Egypte
De nachttrein naar Aswan 195
Noord-India
Even een biertje 202
De *Delhi-belly* 206
Aapjes kijken 211
Met wat extra pepers graag 217
Hotel Verdriet 221
's Lands wijs, 's lands eer 226
Suriname
Hosselen in het Krasnapolsky 229
Marokko (II)
Gordijnen in de Rif 233
Het oude Brussel 241
Le Tit 245
Kirgizië
Yurt met gedeeld toilet 249
Ghana
Hoog water 254

Vic Baboo's Café 258
Uitgerekend 262
Blauw met zilver 265
De soep wordt nooit zo heet gegeten 269
Mozambique
De elektricien van Arco Iris 274
Bonen bij de vis 278
Manna uit de hemel 283
Laos
Sunset Guesthouse 289
Moet ik u helpen 293
Van tafel en bed 296
Zien eten doet eten 300
In authentieke Laotiaanse stijl 304
Huisraad 311
Jordanië
Aan de Amstel 315
Indonesië (Sunda-eilanden)
De Bintang-procedure 321
Handdoeken in de ring 325
Gouden bergen 332
Zwoegen en zweten op de Sea Star 337
Zambia
Banana pancake 345
Zuid-India
Zo zijn onze manieren 353
All chiefs and *Indians* 359
De semi-manager 363
Rock me, all over again 369
Dry day 374

Alle minsken binn' myn freonen en de hiele wrâld myn thús.
Mijn vader (uit een Fries volksliedje)

Muzimuzi

Net als alle andere vertrekken van het huis, ligt onze slaapkamer aan de binnenplaats. Ook voor de deur van onze kamer loopt de smalle, rood betegelde strook die als een ringweg langs de vertrekken leidt. De overkapping die nog net tot boven het rode pad reikt, kwam goed van pas bij de tropische bui die een half uurtje geleden naar beneden kwam.

We hebben het getroffen met ons gastgezin in Trinidad: vader, moeder en zoon Douglas, allemaal zijn ze even aardig. Met zijn ouders is alleen in het Spaans te communiceren, maar de zoon spreekt vrij goed Engels. Hoewel ik er in het Spaans – ik moet zeggen: in *mijn* Spaans – op den duur wel uit kom, is Douglas mooi meegenomen. Vooral dankzij hem komen we deze dagen veel te weten over Cuba en de Cubanen.

Ook de ligging van het huis in een zijstraatje van de Plaza Mayor kan niet beter. Volgens Douglas is het bijna driehonderd jaar oud en daarmee een van de oudste panden van de stad die al twee eeuwen bestond toen dit huis in 1723 werd gebouwd. Trinidad werd in 1514 door Velásquez gesticht, maar door toedoen van piraten die meestal niet van half werk hielden, is het stadje, voordat dit huis werd gebouwd, een aantal malen volledig platgebrand.

Dat ik de helft van de gezinsleden nog niet heb genoemd komt omdat ze zich nog niet of nauwelijks hebben vertoond. Om te beginnen de dochter, Giselle. Een vriendelijk meisje dat zich, in tegenstelling tot haar oudere broer, blijkbaar niet geroepen voelt praatjes met buitenlanders te maken. Verder schijnt zich ergens achter de coulissen een opa op te houden, maar we hebben hem nog niet gezien. En tot slot – zojuist heeft hij zich voor het eerst in onze kamer gewaagd – is daar nog Muzimuzi, verreweg de leukste bewoner van onze *Casa Particulare*. Als het op het entertainen van de gasten aan komt, neemt Muzimuzi de hoofdrol voor zijn rekening. Zoals alle jonge poesjes is het twee maanden oude katje om op te vreten en gelukkig niet bij ons weg te slaan. Inmiddels duikt hij vanaf ons bed in een grote boog pardoes op de kop in een van onze rugzakken waaruit hij vervolgens, met zijn kopje net boven de rand uit, onze slaapkamer afspeurt naar het volgende object dat hij zou kunnen verkennen.

Zowel Douglas als zijn moeder hebben een paar pro forma pogingen gedaan om het beestje de toegang tot onze slaapkamer te verbieden, maar dan moet je als kattenopvoeder wel op de medewerking van je gasten kunnen rekenen. De opluchting was op het gezicht van moeder af te lezen toen we haar vertelden dat we thuis ook een paar, bij vlagen zeer ondernemende, *gatos* hebben. We hebben het nog niet gezegd of Muzimuzi racet opnieuw zonder vaart te minderen vanaf de binnenplaats onze slaapkamer binnen.

'*What's his name?*' vroeg ik eerder aan Douglas.

'*Muzimuzi*,' zei Douglas.

'*Muzimuzi?*'

'*Yes, in Cuba every cat is called Muzimuzi*.'

Douglas heeft zich al twee keer verontschuldigd voor het feit dat er even geen elektriciteit is. Om wat daglicht binnen te

krijgen, zodat we op ons bed liggend kunnen lezen, hebben we de deur van onze kamer helemaal opengezet. Elke keer als iemand van de familie voor onze kamer langs loopt, kijkt hij of zij naar binnen en lacht vriendelijk, en elke keer lachen wij vanaf ons bed vriendelijk terug.

Terwijl we ons juist op de kamer hadden teruggetrokken om ons niet te opdringerig in het gezin te manifesteren, krijg ik steeds meer de indruk dat ze het vreemd vinden dat we ons niet vertonen. Douglas is langs geweest om de paspoorten terug te geven en Douglas heeft geïnformeerd wanneer we willen eten, en nu staat Douglas weer in de deuropening.

'*Excuse me, would you like to have a drink?*'

En zo ja, of we dat drinken dan op de kamer willen hebben of leuk op het binnenplaatsje? Douglas wijst uitnodigend naar de schommelstoelen die ze – zo zag ik vanaf mijn luie bed – na de bui meteen hebben afgedroogd. We verhuizen naar buiten. Je moet niet in een *Casa Particulare* gaan logeren als je boven alles op je privacy bent gesteld. Op zijn tijd vinden wij dit ook heel leuk, maar na alle hotels van de afgelopen dagen is het alleen even omschakelen.

Bovendien, zo stelt Douglas voor, als we om zeven uur aan tafel gaan, zouden we mooi om zes uur de specialiteit van zijn vader kunnen proberen: *canchánchara*, *het* drankje van Trinidad. Vader is nu met andere dingen bezig, maar straks zal hij de presentatie van deze *specialité de la maison* voor zijn rekening nemen.

Mijn vrouw en ik hebben beide bezitgenomen van een schommelstoel en op het tafeltje tussen ons in prijken inmiddels een biertje en een witte wijn. Om geen ongedierte aan te trekken, hebben we angstvallig de deur van onze kamer dichtgedaan maar vreemd genoeg lijkt het zelfs op de binnenplaats met de muggen mee te vallen – we hebben het de

afgelopen dagen wel anders meegemaakt. Ik vraag aan Douglas of ze hier geen last van muggen hebben. Anders wel, maar ze hebben gespoten en dat helpt enorm. Hij heeft gelijk: nergens ook maar één mug te bekennen. Zouden ze, net als in het hotel in Playa Larga vorige week, een paar maal per dag met zo'n vreselijke flitspuit rondgaan?

Het leven in het gezin komt relaxed over. Iedereen doet iets, maar niemand wekt de indruk dat hij of zij het er druk mee heeft. Giselle dekt de tafel. Moeder Conchita is in de keuken in de weer. Vader Rodolfo heeft net bij het gootsteentje tegenover ons zitje met een stukje zeep twee onderbroeken gewassen. Hij hangt ze naast de andere was aan de lijn. Het wasgoed dat er al hing toen we aankwamen, zal tijdens de bui kletsnat zijn geregend, aangezien het nog steeds op de lijn hangt.

De waslijn geeft een aardig beeld van de gezinssamenstelling. Ik ben geen lingeriekenner, maar ik kan wel zien welke onderbroeken van moeder zijn en welke van Giselle. Evenzo zijn de onderbroeken van Douglas moderner van snit dan die van zijn vader en van opa. De rij ondergoed eindigt met een vijftal 'periodieke lapjes' die ik me opeens herinner van mijn moeders waslijn, heel lang geleden. Wij waren thuis met vier jongens en het heeft enige tijd geduurd voordat ik door had waar deze merkwaardige zakdoeken voor dienden. Omdat ik moeder er qua leeftijd niet meer voor aan zie, vraag ik me toch af of de lapjes misschien aan Giselle behoren.

'Is er in Cuba maandverband te koop?' vraag ik mijn vrouw.

Jelly kijkt me verbaasd aan.

'Wat?'

'Laat maar.'

Douglas spreekt aardig Engels, maar om dit nu te gaan vragen.

De zwarte jongen die een hele tijd bij Douglas aan de keukentafel heeft gezeten gaat nu weg en groet ons vriendelijk.

'*He is my best friend*,' zegt Douglas.

Het is typerend voor Cuba waar de rassen perfect mixen.

Het pittoreske, fraai betegelde, binnenplaatsje wordt ontsierd door een grote waterbak op een metalen onderstel. Het zwarte gevaarte dat hoog boven het muurtje met de buren uittorent, levert warm water. Tegen de keukenmuur staan gas-flessen voor het tweepits kooktoestel.

Ik zit me al een tijdje af te vragen wat er in het hokje achter het blauwe douchegordijntje verstopt zit. Als tijdelijk lid van het gezin mag ik wel even kijken, lijkt me. Douglas komt al aangesneld en legt uit dat het een oude filtersteen is. Bovenin de holle komvorm valt regenwater en als het door de poreuze steen is gesijpeld wordt het druppel voor druppel opgevangen in een emmer. Het is een eeuwenoude manier om zuiver drinkwater te krijgen.

De dieffenbachia's in de potten in de hoek zijn net zo groot en prachtig als de exemplaren die je hier wel bij mensen op het erf ziet staan. De naam van de bonte planten in de bak ernaast weet ik niet, ze staan veel in de middenberm van de *autopista*'s. Het staat me bij dat we thuis ooit een soortgelijk, en vrij duur, exemplaar al na een maand in de groene container hebben gedeponeerd omdat hij onder de luizen zat.

Op het bijzettafeltje naast me staat eenzelfde hedera-klimop waarmee bij ons thuis tien meter omheining is overwoekerd. Naast de keukendeur staat een varen van het type dat in een verloren stuk van onze tuin na een paar onbewaakte jaren op rampzalige wijze terrein heeft gewonnen. Beide planten zijn in Nederland vrijwel onuitroeibaar, maar hier hebben ze een ereplaats.

Een sleutelrol bij de inrichting van het binnenplaatsje is weggelegd voor twee Cubaanse meubelstukken bij uitstek: de schommelstoelen waarin wij, onder het genot van een drankje, zitten te genieten. Elke stoel bestaat uit twee ovale, metalen hoepels met daartussen een zitting en een rugleuning gelast. Eenvoudiger kan het niet.

De schommelstoel is zo verweven met Cuba dat er in het land veel bijgeloof aan verbonden is. We vragen Douglas of het waar is wat we zojuist in de reisgids hebben gelezen: Douglas knikt, het is waar dat Cubanen nooit een lege schommelstoel in beweging zullen zetten, het haalt de dood in huis. Niet alleen onbezette, schommelende stoelen zaaien dood en verderf. In dit huis blijken ook bezette stoelen levensgevaarlijk te zijn.

'*That rocking chair killed his brother*,' zegt Douglas.

Hij wijst op Jelly's schommelstoel en het speelse poesje dat onvermoeibaar om ons heen dartelt.

Douglas kijkt zeer spijtig als hij vertelt welke tragische rol de stoel heeft gespeeld. Een paar weken geleden waren de poesjes nog met zijn tweeën. Totdat Douglas – relaxed schommelend in dezelfde stoel waarin mijn vrouw haar wijntje zit te drinken – iets hoorde kraken en piepen vanonder zijn lichtelijk stagnerende stoel. Om een verdrietig verhaal zo kort mogelijk te maken: toen was er alleen nog maar Muzimuzi. *Deze* Muzimuzi, moet ik zeggen.

Plotseling zitten we als versteend in onze schommelstoelen. Een paar seconden geleden zaten we nog te swingen dat het een lust was, maar opeens durven we ons niet meer te verroeren. Verstijfd kijken we om ons heen waar Muzimuzi uithangt, alvorens we voorzichtig vooroverbuigen om ons glas neer te zetten.

Dan meldt Douglas dat de cocktails van zijn vader in aantocht zijn. Muzimuzi heeft een uur lang een dikke

kakkerlak gemarteld en vindt het nu tijd voor een ander spelletje. Uitdagend rent hij daarbij om onze stoelen heen. Terwijl we het beestje geen seconde uit het oog verliezen, hellen we voorzichtig voorover als we de drankjes – volgens traditie in kleine aardewerken bekertjes – krijgen aangereikt. De borrel van vader Rodolfo is een mix van *aguardiente* (een van suikerriet gestookte brandy), limoen, honing en water – eigenlijk moeten er, als er een werkende diepvries beschikbaar is, nog een paar blokjes ijs in de *canchánchara*. Ondanks mijn vooroordelen tegen cocktails kan ik niet anders zeggen dan dat de *canchánchara* uitstekend smaakt.

De aardigheid van het schommelen is er voor ons een beetje af, maar dit is een moment om te koesteren. We zitten te lezen en te schrijven en onopgemerkt observeer ik ons gastgezin in al zijn doen en laten.

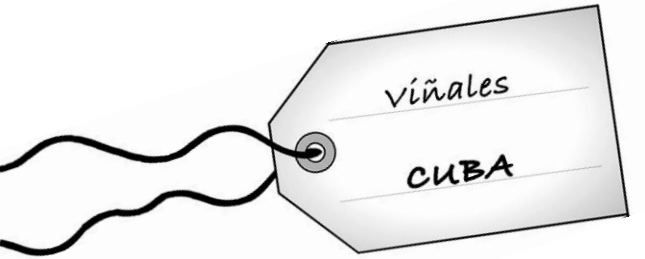
Over het dak van het huis heen, klinkt vanaf de straat de roep van de man die vanmiddag voor ons uit liep door de straten van Trinidad: '*Guayaba! Guayaba!*' Om zijn nek droeg hij een onthoofde jerrycan, gevuld met vruchten. Guayaba's hebben de vorm van een avocado, maar vanbinnen lijken ze meer op een meloen.

Vader komt informeren hoe we het drankje vinden.

'*Deliciosa!*'

We laten voor de derde keer onze mokjes bijvullen.

Als Douglas namens moeder aankondigt dat we aan tafel kunnen, staan we – nadat we Muzimuzi hebben gespot – voorzichtig op uit onze schommelstoelen. Bij de keukendeur valt mijn oog op onze Nederlandse varen. Als ik een van de blaadjes vastpak, voel ik dat er iets niet klopt. Ik loop terug naar ons zitje en neem ook een blaadje van de klimop tussen mijn vingers. Beide planten zijn van plastic.

Silencio!

We gaan uit eten. Niet in een staatsrestaurant of in een door de staat getolereerde *paladare*, maar privé, bij mensen thuis. In Cuba is dit streng verboden.[1] Als de illegale culinaire praktijken van deze thuiskoks worden ontdekt, kunnen de gastheren rekenen op hoge boetes of gevangenisstraf, maar omdat het voor veel Cubanen *de* manier is om aan de zo begeerde 'echte dollars' te komen is het te verleidelijk.

Twee dames uit onze groep zijn gisteren op de heimelijke uitnodiging van een mevrouw ingegaan en hebben afgesproken dat er vanavond acht mensen bij haar komen eten. Mijn vrouw en ik zijn twee van de acht. Als ik de eters op een rijtje zet, constateer ik dat ik de enige man in het gezelschap ben. Vanavond ga ik met zeven vrouwen op stap!

Aangezien je in Cuba niemand kunt vertrouwen, ook de mensen in jouw straat en zelfs de naaste buren niet, is afgesproken dat we ons pas op de afgesproken plaats in het dorp zullen vertonen als het donker is: vanavond om twintig minuten over acht precies. Een rare tijd om af te spreken, waarschijnlijk heeft het te maken met het gevaar om op een

[1] In 2005 is Cuba is socialistische dictatuur onder Fidel Castro.

voor de hand liggend heel of half uur een dergelijke afspraak te maken. We moeten gaan naar de splitsing aan het einde van de doorgaande weg door Viñales. Aan de rechterkant van de weg, bij de benzinepomp, zullen we iemand ontmoeten. Verder is ons te verstaan gegeven dat we daar vooral niet alle acht tegelijk moeten verschijnen, twee groepjes van vier is goed. Het zal me benieuwen. Het klinkt nu al avontuurlijk en we zitten nog maar op de taxi te wachten.

We gaan niet met twee taxi's, maar twee keer met dezelfde taxi – de chauffeur zal in het complot zitten. Ik bedenk dat we op deze manier nooit alle acht exact om 20.20 uur bij de benzinepomp kunnen verschijnen. Jelly en ik zitten in de tweede ploeg.

Terwijl we in een schitterende, vooroorlogse Chevrolet het terrein van ons hotel afrijden, realiseer ik me dat de mensen waar we vanavond gaan eten een dubbel risico lopen. Behalve de kans betrapt te worden door de politie, lopen ze het risico dat de eters niet komen opdagen. Ik denk dat er regelmatig toeristen zijn voor wie het in eerste instantie een aardig avontuurtje lijkt, maar die, als het zover is, toch maar liever in het hotel een hapje eten – morgen ben je weer onderweg naar een andere stad en die mevrouw uit Viñales zie je nooit weer.

De dames die het hebben geregeld hebben gisteren al op moeten geven of er varkensvlees, kip of vis gegeten wordt. Vanmorgen zullen er dure inkopen zijn gedaan en vanmiddag zijn de mensen ongetwijfeld al uren aan het koken geweest. Het vlees dat wij vanavond krijgen voorgeschoteld is naar onze maatstaven spotgoedkoop, maar voor een Cubaan niet te betalen. Als we niet zouden komen opdagen zou het betekenen dat ze noodgedwongen de komende dagen kip, varken of vis moeten eten en wel voor een bedrag waar ze een maand van rond moeten komen.